

A Vigilia szerkesztősége kérdéssel fordult az országban működő szerzetesközösségek elöljáróihoz, hogy beszámolójuk alapján röviden bemutathassuk rendjük újrakezdését, jelenlegi tevékenységét, jövőbeli terveit. A beérkezett válaszokat előző és mostani számunkban, szerkesztett formában közöltük, illetve adjuk közre. Elnézést kérünk azoktól, akik kimaradtak az összeállításból, lapunk terjedelmi korlátai miatt teljességre nem törekedhattünk.

SZERVITA REND SZŰZ MÁRIA SZOLGÁI

A szervita rend 1989 után először Egerben kapta vissza rendházát. A budapesti rendház fejében kapott kártérítésért a szervita templom közelében vásárolt két lakást, ahol kialakította a templomot ellátó atyák és testvérek lakrészét. Mivel a régi rendtagokból 1989 után csak hárman maradtak, mind nyugdíjasok, a körülményekhez igazodva igyekeztek a közösségi életet kialakítani. Jelenleg ketten ismerkednek a rendi élettel, a közös imádsággal és a hagyományokkal. A rendtagok apostoli feladatként a lelkipásztorkodást végzik, különös tisztelettel a Fájdalmas Anya iránt. Korunkban sok a szenvedő, az élet keresztjét hordozó ember: őket szeretnék a Szűzanya példájával fölemelni, bizakodva abban, hogy a jövőben még inkább segítségükre lehetnek szóval és példával egyaránt.

ORSOLYITA NŐVÉREK

Merici Szent Angéla nagy szerzetescsaládjának egyik ága az Orsolyiták Római Uniója. A nővérek a szemlélődést és az apostolkodást egységben megélve vesznek részt a fiatalok tanításában és evangelizálásában.

Az első alapítás a történelmi Magyarországon 1676-ban történt Pozsonyban. Trianon után házaik fele a határokon kívül rekedt. 1950-ben hét rendházból deportálták nővéreinket.

A hosszú kényszerszünet után az 1989-ben megnyílt új lehetőség nagy izgalommal és reménnyel töltött el bennünket. Az első fészekrakás Egerben történt: bár a városban lévő ingatlanjainkat még nem kaptuk vissza, itt jött létre első nővérközösségünk, amely középiskolás diákokthont is létesített. A Soproni Or-

solyita Közösség csatlakozott a mi Uniónkhoz: a nővérek a részlegesen visszakapott épületükben kezdhették meg közös életüket, az iskola és a kollégium pedig a győri püspökség kezelésébe került.

A rend tulajdonában működnek katolikus iskolák: Győrött, Dombóvárott és Kisvárdán az egyházmegye, Budapesten a ferencesek tartják fenn. A régi rendtagok újrabeilleszkedése a közösségi életbe sokaknak bizony komoly próbát jelent. Négy évtized után megöregedve hagyják el kialakított otthonukat, megszokott életkörülményeiket, munkahelyüket, hogy önként, örömmel vállalják az újabb „bizonytalanságot” — az Úrért!

Reményünket erősítik azok a fiatalok, akik most jelentkeznek rendünkbe. Négy jelöltünk van. Többszörői levélváltás, látogatás, többnapos itt tartózkodás előzte meg lassan érlelődő elhatározásukat. Hivatástudatuk nagy öröm számunkra. Rendi képzésük teológiai tanulmányaikkal párhuzamosan történik.

Milyen apostoli feladatokat vállaltunk, terveztünk? Hitoktatás, kántorizálás, adminisztrációs-sekrestyési tevékenység plébániákon, Egerben, Győrött komoly nevelői feladatok ellátása a diákokthonokban. A jövőben is szeretnénk ezeken a területeken folytatni munkánkat, bővítve ifjúsági és családpassztorációval, lelkigyakorlatos csoportok fogadásával a nyár folyamán.

Korunk társadalma — éppen úgy, mint Szent Angéla életében — nem gondol arra, milyen fontos iskoláinkban a leányifjúság nevelése. A társadalom legkisebb sejtjében, a családban az édesanya szerepe és felelőssége kimondhatatlanul nagy. Szent Angéla elsőként oktatta-nevelte intézményesen kis társulatával a szegény családok leányait egyszerű közvetlenséggel, tapintatos, segítőkész, őszinte szeretettel. Az ő lelkiségével szeretnénk dolgozni a leányifjúság körében.

SZATMÁRI IRGALMAS NŐVÉREK

Páli Szent Vincéről elnevezett kongregációnkat Hám János szatmári püspök alapította 1842-ben. Miután egyházmegyéjében megtapasztalta, hogy mennyire elmaradott és hiányos a magyar leánynevelés, szerzetesközösséget hozott létre a leányok nevelésére, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlására, a szegények és betegek szolgálatára. Terve megvalósításához a bécsi irgalmas nővérek segítségét kérte. A jelentkezőket a bécsi zárdába küldte szerzetesi kiképzésre, ahol a tanításra és a betegápolásra is felkészülhettek.

A püspök 1842-ben zárdát és iskolát épített a Bécsből hazatérő nővéreknek, akik Strasszer M. Xavéria tiroli irgalmas nővérrel úttörő munkát végeztek a népoktatásban, az óvodától a tanítóképzőig, elsősorban a szegény gyermekek között.

Az új szerzet gyorsan növekedett: 1914-ig 47 házat alapítottak az ország egész területén. Sőt 1933-ban Kínában is megalapítottak a nővérek: árvagyermekeket gondoztak, és egészségügyi állomást tartottak fenn 1952-ben történt kiűzetésükig. Virágzó közösség működik azonban Tajvanon és újra Kínában.

Trianon a közösséget három tartományra szakította. Szatmárnémeti maradt a rendi központ, Esztergom vált a Magyar Tartomány székhelyévé, s új Szlovák Tartomány alakult. Mára a szerzet általános központja Rózsasáhegyre került át.

A II. világháború végén 1500 nővér működött 80 szerzetesházban, a magyar tartományban 600. A szétszórás éveiben többen elszenvedték a kilakoltatást, kitelepítést, néhányan börtönben sínylődtek, mások rendőri felügyelet alatt álltak. Mindenki igyekezett előző hivatásához közelálló munkát vállalni: plébániákon, kórházakban, szociális otthonokban.

1990-ben a rend ismét megkezdhetette nyilvános működését. Az elmúlt évek során három egykori intézményünkben kezdhettük újra a munkát, visszakaptuk Esztergomban tartományi központunkat is.

1992-ben ünnepeltük alapításunk 150. évfordulóját. Örömmel növelte, hogy öten öltötték magukra a szerzetesi ruhát: ők erősítik reményünket, hogy szerzetünknek nemcsak múltja van, hanem ígéretes jövője is. Ezt bizonyítja az is, hogy azóta újabb közösségek

is alakultak. Szent Vincével hisszük, hogy az irgalmas szeretet meghódítja a világot.

VINCULUM CARITATIS KÖZÖSSÉG

A közösséget 1949 januárjában alapította Palánkay Gausz Tibor jezsuita, az 1947 februárjában kelt *Provida Mater* kezdetű konstitúció útmutatásait követve. A közösség világi intézmény; tagjai foglalkozásukat megtartva és családi környezetükben maradván élnek az evangéliumi tanácsok szerinti életet, az egyház vezetése mellett törekedve a megszentelt életre. Istennek szentelt mivoltuk nem gyengíti, inkább hangsúlyozza világi voltukat. Az élet legkülönbözőbb területein munkálkodnak felelősségteljes jelenléttel, szétszórásban, vállalva ennek minden nehézségét. Alapításától az üldözés éveiben láncrendszerben élt a közösség, mindenki csak egy-egy személlyel tartotta a kapcsolatot.

Amikor 1989-ben újra lehetővé vált a szerzetesrendek működése, először az állami jóváhagyást kaptuk meg 1990-ben, majd 1994-ben a római Szerzetesi Kongregációét. Közben lakást vásároltunk közösségi központnak. Sajátos helyzetünk a szétszórtság, kilenc egyházmegyében vannak tagjaink: ezért nálunk az jelentette az újraindulást, hogy végre megismerhettük egymást. Ez először 1990-ben valósult meg Iszka-szentgyörgyön tartott lelkigyakorlatunkon, s ezt azóta is évente megismételjük, új lendületet adva a közösségnek. Szem előtt tartjuk a Szentatya útmutatását: „A világi intézmény arra hivatott, hogy tagjai által lelket adjon a modern társadalomnak, nem felülről vagy kívülről, hanem kovácsként belülről áthatva környezetét.”

A közösség célját jól kifejezi neve: „a szeretet köteléke”. Arra törekszünk, hogy eljussunk a családokhoz mint Krisztus titokzatos testének alapsejtjeihez, és éppúgy az egyházközségekhez is. 1980 óta részt veszünk hitoktatásban és az egyházközségi munka több területén.

PÁLOS REND

A rendet a kommunista rezsim még a többi szerzetesközösségnél is jobban sújtotta, elsősorban magyar volta miatt. A kispapokat kivéve minden rendtag megjárta a börtönöket,

P. Vezér Ferencet ki is végezték. Az '56-os forradalom után többen külföldre távoztak, így rendkívüli nehézséget jelentett az újraindulás. A feloszlítás előtti közösségből csupán 5 atya és egy laikus testvér élt hazánkban. Hozzájuk csatlakozott még 11 „titkos” atya, akik a szétszórátás alatt illegalitásban végezték el a noviciátust, s tettek fogadalmat. Mindannyian mint egyházmegyés papok szolgáltak, akik a kezdeti ellenállás után főpásztoraik elégedtek a szerzetbe.

Régi házainkat sikerült visszaszerezniük: Budán a Szikla-kápolnát és kolostort, Pécsen a nevelőházunkat, és a Petőfiszállás-(Pálos)-Szentkúti búcsújáróhelyet és kolostort. Márianosztrán is birtokba vehettük ősi templomunkat egy kolostornak használható épülettel együtt, a hajdani kolostor viszont ma is a feyház céljait szolgálja.

Régi rendtagjaink már várták, hogy újból megkezdhesék a szerzetesi életet. A beilleszkedés — kisebb zökkenőket leszámítva — zavartalan volt. Több nehézségük volt az ún. klandesztin atyák közül némelyeknek, akik az elnyomás évi alatt hőiesen kitartottak a rend mellett, lelkesedtek a rend dicső múltjáért és annak eszményeiért, viszont a kolostori életet nem ismerték és nem élhették, s így azt gyakorlatban erejükön felülinek ítélték. Ők vagy kiváltak a közösségből, vagy a kolostoron kívül élnek, de többségük megtalálta helyét a renden belül, s példaadó szerzetesi életük és munkásságuk nélkül ma a rend működése elképzelhetetlen lenne.

Különösen a rend visszaállásának idején volt sok az új jelentkező, de többségükben alkalmatlannak bizonyultak. Példa hiányában hamis volt elképzelésük a szerzetesi életéről, vagy a kitartásuk hiányzott. Néhány hivatás elkallódásában az első években talán az is közrejátszott, hogy a jelentkezők nem a megfelelő személyi és tárgyi feltételeket találták. Eddig egy növendékünket szentelték pappá, egy felszentelt világi pap tett egyszerű fogadalmat, öt teológus készül a papságra, van két egyszerű fogadalmas laikus-testvérünk, négy novíciusunk és két jelöltünk. A noviciátus idején a rend remete-szellemének megfelelően a magány, az imádság, az önmegtadadás adják az alapokat, és nem hiányzik a Mária-tisztelet elmélyítése sem. Tudatosítani akarjuk minden jövődő pálos lelkében, hogy mint az egyetlen magyar ala-

pítású férfi szerzet tagja, köteles e népért imádkozni, vezekelni és dolgozni, ismerve az ősi mondás igazságán alapuló felelősséget: „Te is Magyarország, édes hazám, a pálosokkal fogsz növekedni és velük fogsz hanyatlani”.

Mind a négy házunk különböző lelkipásztori feladatokat is ellát. A budai Szikla-kápolnában naponta három szentmise van szentbeszéddel, gyóntatással, lelkibeszelgetésekkel. Érdemes megemlíteni a művészek és színészek rendszeressé vált éjszakai szentségimáadását.

Pécsen a rendi templomban a rendszeres lelkipásztori munka mellett otthont kapott több lelkiségi mozgalom is.

Márianosztrán az ősi szerzetesi templom régi búcsújáróhely, ahol minden hó 13-án nagy a zarándokok száma.

Petőfiszállás-Szentkút is búcsújáró hely, ahol évente kétszer tízezres tömeg gyűlik össze köszönteni a Szűzanyát. Évközben a tanyasi hívek lelki ellátása mellett rendszeresen tartanak lelkigyakorlatokat a különböző csoportok számára.

A jövőben inkább a lelki elmélyítést tűztük ki célul, mert a külső munkákból eddig is erőnkön felül vállaltunk részt. Márpedig a szemlélődő életformára való törekvés nélkül nem lennénk méltó utódai remete őseinknek.

SARUTLAN KÁRMELITA NŐVÉREK (PÉCS)

„Virrasztani az imában és a szeretetben”

1950. június 10-én éjszaka 30 nővér térdel a pécsi Kármel kápolnájában a nyitott tabernákulum előtt. Ávós tiszt ront be, és dühös mozdulattal becsapja a tabernákulum ajtaját. Ezzel a közös ima 41 évre megszakad. A ponyvás teherautó Tiszaújfalura viszi a nővéreket, akik november 10-e után kénytelenek — immár civil ruhában — szétszóródní az országban.

Néhányan visszamennek Pécsre, hogy — a helybeli papok támogatásával — újraindítsák a kis ostyauzemet az időközben államosított kolostorépület néhány helyiségében. Míg a többiek dolgoznak, valamelyik nővér — a legnagyobb titokban — minden nap végigmondja a zsolozsmát. Az imádság búvópataként tovább folyik.

1991. november 10-én indult újra a kolostori élet. Hosszú időbe telt, míg a szétszab-

dalt, lakásokká alakított épületet helyrehozhatták. A nővérek hősies munkát végeztek a romos, elhanyagolt ház újjáépítésében. A munkálatok 1996 őszén fejeződtek be. Megélhetésüket — rendi hagyományaik szerint — egyszerű fizikai munkával biztosítják.

A kolostorépületnél is fontosabb volt azonban a közösségi és imaélet megeremlése, hiszen a Kármel lényege „az állandó imádság élete, magányban, csendben és az evangéliumi éberség szellemében” (*Konstitúció* I.3.f.), „elmélkedve éjjel-nappal az Úr törvényéről s virrasztva az imában” (*Regula* 6.).

A rend egyetemes elöljárójának kérésére 1992-ben Franciaországból érkezett két nővér, hogy segítse az „újr alapítást”. Velük jött egy magyar nővér is, aki szerzetesi életét az egyik francia Kármelben kezdte még a rendszerváltás előtt. 1996 októberében, 46 év után újra volt örökfogadalom a pécsi kolostorban.

Annak ellenére, hogy életük szinte láthatatlan a világ számára, mégis sokakat vonz. Az elmúlt néhány év alatt tizen csatlakoztak hozzájuk, így a közösség létszáma 16 fő, nagyrészüik fiatal: jelölt, novícia, ideiglenes fogadalmas nővér — s folyamatosan érkeznek hozzájuk érdeklődők is.

Miközben az apostoli rendek iskolákat, lelki-gyakorlatos házakat nyitnak, hogy ilyen módon szolgálják az egyházat, a pécsi Kármel a szemlélődő és közbenjáró imádságot ajánlja fel a magyar egyházért, hiszen az ima „valami nagy, valami természetfölötti valóság, amely kitágítja a szívet, és Jézussal egyesít” (Lisieux-i Szent Teréz).

Így kapcsolódnak Krisztusnak az egész emberiségért végzett, szüntelen közbenjárásához, mert „a világ lángokban áll” (Avilai Szent Teréz).

A CISZTERCI NŐVÉREK BOLDOGASSZONY HÁZA MONOSTORA KISMAROSON

Szent Benedek *Regulája* szerint élő monostorok története, arca, hivatása és küldetése a hatodik századtól napjainkig sajátos és teljesen egyedi. Ezen belül a szerzetesség történetének új fejezetét jelentik a ciszterci monostorok. Az 1969-ben megfogalmazott *Declaráció* a Ciszterci Rend életformájáról ezt mondja: Rendünk konkrét életformáját a pluralizmus jellemzi. A Renden belül meglehetősen

különböző életstílusok léteznek, mégis a különbségeken belül bizonyos összhangot és egységet is találunk. A Kismarosi Boldogasszony Háza Monostor ennek a pluralizmusnak és ennek az egységnek a hordozója.

A monostor élete 1955-ben a legteljesebb üldözöttség időszakában kezdődött el. Azokban az években egyházbizalmi fogalmaknak megfelelő monostoralapításról nem lehetett szó. A szerzetest nem a ruha, nem az épületek és nem az intézményi feladatok teszik elsősorban szerzetessé, hanem a meghívás, az Úristen személyes szólítása, és a hivatásra adott válasz. A lélek feltétel nélküli elkötelezettsége egy életformára és egy küldetésre az egyházban. Egyházüldözés idején a hit és az élet tisztasága mindennél fontosabb. Pontosán ez a természetfölötti élet kívánta meg, hogy az egyházbizalmi rendezettség a lehetőségek szerint mihamarabb és egyértelműen történjen meg. Teljes körű lehetőség erre először az 1980-as évek végén nyílt. Korábbi — elsősorban az egyházhűséget tanúsító erkölcsi jellegű — lépések után a monostort egyházbizalmi értelemben a Ciszterci Rend Generális Apátja, a Szentszéktől kapott speciális fakultások alapján 1987. augusztus 14-én a Ciszterci Rendbe teljes joggal incorporálta. A monostor elöljárójának Timár Ágnes fogadalmas nővért nevezte ki, és az 1955 óta folyamatosan egész életükre elkötelezett 11 nővér fogadalmát 1987. augusztus 15-én a Ciszterci rendben érvényes ünnepélyes fogadalommal Kismarosra szóló stabilitással elfogadta, és a fogadalmakat visszamenő hatállyal elismerte.

A Ciszterci Rend Szinódusa 1993. március 27-én a saját jogú önálló Monostort apátsági rangra emelte, Timár Ágnest a monostor szerzetesnői megválasztották apátnőnek. A monostor 1993. április 2-án lett apátság. A Boldogasszony Háza Monostor Kismaroson a magyarországi szerzetesrendek helyzetének rendeződése során felvételét kérte a Zirci Kongregációba. A Szerzeteskongregáció 1996. május 14-én hagyta jóvá a Zirci Kongregációba való felvételét a Monostornak.

Az egyházbizalmi lépések összefoglalása a hozzáértő ember számára többet mond, mint évszámokat és adatokat. A jóbarátok pedig tudják, hogy hány letöltött börtönév és milyen szélsőséges szegénység és a kemény hűség van a száraz tények mögött.

Ha a Monostor és szerzeteseink indentitás-tudatát akarom pár mondatban összefoglalni, akkor a legjobb, ha a XII-XIII. századi monostorok életére mutatok vissza, akiket első keresztény királyaink hívtak be. Ezeknek a szerzeteseknek a hivatástudata szervesen kapcsolódott az Evangéliumhoz, a ciszterci múlthoz, és szolgálta korának embereit, építette az evangéliumi életet, az emberi becsületet és Krisztus szeretete elé semmit sem tett. Ez az életforma ma is élhető, mindig aktuális és alapvetően egyensúlyos. A monostorok az egyháztörténelem minden korszakában a keresztény életforma egészséges, szép, kulturált szigeteit alkották. A monasztikus életforma a hit élete. A cselekedetek, az intézmények mindig csak következmények és esetlegesek. Ezt az életformát éljük emberi törekvésünk hatáiraival együtt ma is Kismarson. Érthető, hogy az érdeklődők kérdésfeltevése a legtöbbször elsősorban a funkcióra irányul, pedig a fákat is a gyökerek táplálják, és a gyümölcsöt a fa hordozza.

A terveink...? Mindig vannak terveink, de alapvetően nem akarunk mást megvalósítani, mint amit az Úristen vár tőlünk, és ezeket a terveket tulajdonképpen Ő meg is valósítja, ha együtt dolgozunk vele.

SACRÉ COEUR NŐVÉREK

1948-49-ben a római általános főnöknő kívánságára a Sacré Coeur nővérek elhagyták Magyarországot. Több mint negyven évig ausztriai házaikban éltek. Az ott élő egyik nővér 1987 óta folyamatosan kapcsolatot tartott régi növendékeinkkel és másokkal, így tájékozódunk a magyarországi helyzet alakulásáról. Egy történelmi pillanatban, 1989 nyarán az egyik nővér bekapcsolódott a kelet-német menekülteket befogadó zugligeti tábor munkájába. Kozma Imre atya biztatására és bátorítására kezdünk a visszatérés gondolatával foglalkozni, és ő biztosította számunkra az ehhez szükséges alapokat: lakást, munkát.

Az első két Sacré Coeur nővér 1990 januárjában költözött vissza Magyarországra, és kezdett dolgozni a Máltai Szeretetszolgálat titkárságán, illetve a zugligeti plébánián a leánypasztorációban.

Hamarosan megkezdődtek a tárgyalások három egykori ingatlanunk visszaszerzése ügyében. Mikszáth Kálmán téri volt rendhá-

zunkat viszonylag hamar visszakaptuk, de a piaristákkal történt megállapodásunk szerint továbbra is ők használják. A volt zugligeti lelki-gyakorlatos házunk helyett kártérítést kaptunk, ebből építettük az első fogadalmasok tanulmányi házát. Az Ajtósi Dürer sori házunkat az ELTE használja, ennek sorsa az egyházi ingatlanok rendeződésével tisztázódik.

Miután a kommunizmus idején ausztriai házaikban éltünk, és a nővérek közben igen megöregedtek, csak hatan tudtunk Magyarországra visszajönni. Szerencsére időközben több fiatal is csatlakozott hozzánk, 1990-ben rögtön hatan. A budapesti noviciátust 1992-ben nyitottuk meg. Jelenleg 9 első fogadalmas nővérünk és 3 noviciánk van, és továbbra is jelentkeznek rendünk iránt érdeklődő fiatalok.

A jelentkezők nagy idealizmust, sok nagylelkűséget, fiatalos lelkesedést hoztak magukkal. Nem volt nehéz őket lelkiségünkbe bevezetni. Alapítónőnk karizmája szerint Jézus Szívét szemlélve, mély kontemplatív lelkiségből merítjük az erőt és kitartást az elkötelezett apostolkodásra. Azzal az együttérzéssel és szeretettel akarunk a világra nézni, amellyel Jézus tette.

A jövő nyitott számunkra. Fiataljaink még képzési idejüket töltik, nincsenek nagy intézményeink Magyarországon, és az itthoni helyzet is nagyot változott. Arra emlékeztet mindez bennünket, amikor alapítónőnket sürgették *Konstitúciónk* megírására, és ő ezt válaszolta: „Hagyjátok, hogy először éljünk...” Mi is szeretnénk felismerni, melyek azok a konkrét igények, amelyekben segíteni tudunk. Apostoli elkötelezettségünk erősen a pasztoráció felé halad. Rendünk eredetileg a neveléssel foglalkozott; a nevelésen a mai világban egyre inkább a teljes, érett személyiség formálását értjük. „Szent Magdolna Zsófia eredeti szándékaihoz híven és az új helyzetekre nyitottan célunk az, hogy az emberek egyre inkább ráébredjenek, mit jelent az igazság, a szeretet és a szabadság; felismerjék életük értékét, és másoknak szenteljék azt; vegyenek részt közös erőfeszítésünkben, a világ átférfalására” (*Konstitúciónkból*). Mindezt elsősorban az ifjúsági pasztoráció és a felnőttképzés területén szeretnénk megvalósítani. Szerzetesi közösségeink, házaik nyitva állnak az Istent kereső, hitüket elmélyíteni akaró emberek, imacsoportok előtt, és szeretnénk, hogy nővéreink a szükséges felkészítés

után mindig azokra az igényekre tudjanak válaszolni, amit a valóság támaszt.

JÉZUS SZÍVE TÁRSASÁGA (Népleányok)

Amikor a vallásszabadság reménye megcsillant, első teendőknek tekintettük, hogy „lámpásainkat rendbehozzuk”. Közösségünk életében a Szent Ignác-i lelkigyakorlatoknak mindig központi szerepe volt. A szétszórátás idején is megtapasztaltuk az évenként 8 napos lelkigyakorlat megtartó erejét. A közösség vezetőségének egy kisebb csoportja 1988-ban — akkor még külföldön — áttekintették társaságunk életét, felmérte a jelent, kereste a jövő útját. 1989-ben már Magyarországon ismételtük meg ugyanezt. Az 1993-ban tartott nagykáptalan további lépést jelentett küldetésstudatunk erősödésében és a realitások felmérésében is.

Apostoli működésünk intézményes eszközei voltak: lelkigyakorlatos ház, gazdasági iskola, könyvkiadó vállalat és nyomda, több kegytárgy-, papírkereskedés, kölcsönkönyvtár, hímnzöbölt, vegyeskereskedés. Közösségünk továbbra is a szétszórátás idején kialakult lakásviszonyok között élnek. Ezen a helyzeten egy-két esetben összeköltözéssel, lakás-cserével, emeletráépítéssel segítettünk. Így hoztuk létre az új tagok számára szükséges próbaidős házat. Apostoli munkáink intézményes eszközei a saját erőnkől létesített Szív Lelkiségi Központ (lelkigyakorlatos ház) Tahiban, Kecskeméten a KORDA könyvkiadó és könyvüzlet, Kőszegen az egyetlen visszakapott üzlethelyiségben kölcsönkönyvtár és könyvszolgálat, Pécelen a szociális otthonként visszaadott lelkigyakorlatos házban az Idősek Otthona.

Társaságunk közösségi életére jellemző, hogy a testvérek vagy kislétszámú csoportokban éltek és dolgoztak együtt, vagy egyedül, illetve családjukban éltek meg hivatásukat. Így a szétszórátásban a testvérek könnyebben alkalmazkodtak a megváltozott körülményekhez.

A rendszerváltozást követően minden eszéköt igénybe vettünk, hogy az érdeklődőket megszólítsuk. Így 1990-től 19 jelentkező kezdte meg próbaidejét. Közülük 13-en már

elkötelezett tagjai közösségünknek. 4-en még képzést kapnak. A jelentkezők közül többen Románia területéről jöttek, és képzés után oda tértek vissza. Hitoktatásban, lelkigyakorlatos programok szervezésében, egyházmegyei szolgálatban vesznek részt. A jelentkezők levelező tagozaton elvégzik a teológiát, s felkészítést kapnak az apostoli életre.

Tevékenységünk területei: bekapcsolódunk a sajtóapostolságba a Korda könyvkiadóval és könyvkereskedéseinkkel. Tahiban lelkigyakorlatokat szervezünk és vezetünk, lelki programokat szervezünk iskolákban és egyházközségekben is. Pécelen az Idősek Otthonában 90 lakó kapott helyet.

A teológiai levelező tanfolyamot végzetek bekapcsolódtak az iskolai vagy templomi hitoktatásba, nyári hittantáborokban tevékenykednek. Testvéreink ma is, mint az elmúlt évtizedekben, ott élnek az emberek között, igyekeznek segítségükre lenni gondjaikban.

MIASSZONYUNKRÓL NEVEZETT SZEGÉNY ISKOLANŐVÉREK

Kongregációnkat 1833-ban alapította Jézusról nevezett Boldog Gerhardinger Mária Terézia anya Bajorországban, a leányifjúság nevelésére. „Számunkra a nevelés azt jelenti, hogy az embereket — mint Isten teremtményeit és képmásait — teljes kibontakozásukhoz segítjük, hogy képesek legyenek adottságaikkal a földet emberhez méltóvá alakítani” (Konst.)

Jellegzetes, iskolanővéri lelkiségünk mások kibontakoztatására, „növelésére” irányul: oktató-nevelői szolgálatunk az iskolai körülmények között biztosított, ugyanakkor túlmutat az iskolán. Kongregációnk nemzeteket, különböző kultúrákat egyesít: jelenleg 5300 iskolanővér teljesíti küldetését több mint 30 országban.

Magyarországon, a szerzetesrendek feloszlását követően, 1950-ben, az állam és az egyház között létrejött megállapodás értelmében rendünk korlátozott anyagi és személyi feltételek mellett, két gimnázium fenntartásával működhetett Budapesten és Debrecenben. A tanulóink, nővéreink és tantestületünk számára előírt szigorú létszámkorlátozás, az Állami Egyházügyi Hivatal felügyelete súlyos teherként nehezedett ránk.

1989-ben megszűnt az oktatás állami monopóliuma. Sorban nyitottuk meg elemi iskoláinkat: 1991-ben Makón, 1992-ben Debrecenben és Szegeden, 1995-ben Budapesten. Közben fokozatosan átszerveztük gimnáziumainkat 4 évfolyamosról 6 évfolyamosra. Budapesten zeneiskolát, Szegeden művészeti iskolát nyitottunk. 1996-ban került sor az óvodákra Debrecenben és Szegeden, és számítástechnikai software-üzemeltetői szakiskolára Budapesten. Minden iskolánk diákotthonnal működik, Makón általános iskolások számára is. Új szín rendünk életében, hogy fiúk nevelését is vállaljuk 12 éves korig: óvodáink, elemi iskoláink koedukáltak. Szintén új vonás, hogy közvetlenül is foglalkozunk szegények szolgálatával, pasztorálásával 1990 óta János-halmán. Nővéreink állami iskolában, saját iskoláinkban, óvodáinkban hittant is oktatnak.

Új iskoláink, rendházaink megnyitása folyamatos építkezéssel, renoválásokkal vált lehetővé. Volt ingatlanaink visszaigénylése során minden esetben a 40 évig azt jogtalanul használók jártak jól: hatalmas kártalanítási összeg fejében költözött ki Debrecenben a Tóth Árpád Gimnázium, a Svetits Intézet 2/3 részéből úgyszintén a volt anyaházból, tanítóképző-, ipari-, polgári-, gimnázium- és népiskolából Szegeden a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola. Mindkét épület használatra alkalmatlan, leromlott állapotban került vissza, az újjáépítés és újrafelszerelés minden terhével, állami segítség nélkül. 5 ingatlanért kértünk pénzbeli kárpótlást, hiába. A rend további 8 ingatlanért semmilyen kárpótlást nem kértünk.

A felújítások, építkezések arra is lehetőséget nyújtottak, hogy a létszámkorlátozás miatt 1950-ben szétszórásba került nővéreinket ismét behívjuk a rendi közösségbe. Kint élő nővéreinknek több mint a fele élt ezzel a lehetőséggel, a többiek már nem tudnak kiszakadni környezetükből idős koruk, egészségi állapotuk miatt.

Közösségeinkhez beköltözött idős nővéreink legnagyobb nehézsége, hogy már egyáltalán nem azt találják, ami 40-50 évvel ezelőtt volt. Sokat változott szerzetesi életünk stílusa, más a napirendünk, másképpen valósítjuk meg fogadalmainkat; más a rendi vezetés szerkezete, megváltozott az „előljáró” fogalma, nagyobb az egyéni felelősség. Közösségeinkben természetesebbé váltak a testvéri kap-

csolatok, nyitottabbakká váltak a világra, annak mindenfajta ínségére.

Vállalt feladatainkkal erőink végső határáig jutottunk. Nagy volt a társadalmi igény és elvárás: ennek igyekeztünk megfelelni, bár több meghívást kénytelenek voltunk visszautasítani. Mégis, az utóbbi években azt fontolgatjuk, hogy Szegeden ismét tanítóképzőt nyitunk, együttműködve a tanárképzővel és a hittudományi főiskolával: nagy igény jelentkezik katolikus szellemű tanítók képzésére. Debrecenben már az idén megnyitottuk főiskolai-egyetemi kollégiumunkat.

Rendi utánpótlásunk jelentő része a nálunk végzett tanítványokból tevődik össze. A megnövekedett apostoli szolgálat, a nagyobb munkaterület miatt jó lenne, ha többen lennének, de ennyiért is hálásak vagyunk az Aratás Urának.

A SZENT KERESZTRŐL NEVEZETT IRGALMAS NŐVÉREK (Keresztes Nővérek)

A Szent Keresztről Nevezett Irgalmas Nővéreket Pater Florentini Theodoz kapucinus atya és az 1996-ban boldoggá avatott Scherer Mária Terézia nővér alapította Svájcban. A nővérek Assisi Szent Ferenc szabályozott III. rendjének regulája és a Szent Keresztről Nevezett Irgalmas Nővérek szabályai alapján teszik le fogadalmait.

1950-ben Magyarországon mintegy félezer Keresztes Nővér élt. 1948-ig tanítással, betegápolással, szociális és karitatív tevékenységgel foglalkoztak.

Amikor a „szerzetesrendek feloszlását” az állam is semmisnek nyilvánította, akkor nővéreink egy része is szeretett volna közösségben élni. Régi zsámbéki tartományháznak csak a tulajdonjogát sikerült megszerezniük, de ott jelenleg a Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola működik. Ennek jelenlegi fenntartója a székesfehérvári püspökség — ha majd lesznek megfelelő képesítésű nővéreink, akkor tudjuk csak átvenni.

Az új tartományházat 1992-ben Pilisborosjenőn építettük fel, a plébániától kapott telken. Ez a ház alkalmas arra is, hogy a kint egyedül élő nővéreink részére minden évben lelkigyakorlatot szervezhessünk.

Kókán a visszakapott házban megjelenő nővéreket nagy örömmel fogadta a falu lakossága.

Kóka asszonyainak kedvelt imádkozóhelye lett a zárda; minden ügyes-bajos dologban imáért, tanácsért a nővérekhez fordulnak.

Az a remény élt bennünk, hogy a rendszerváltás után, a vallás szabad gyakorlása, a kolostorok újraindulása után a szerzetesi hivatások szabadon, örömmel és szeretettel indulnak meg. Sajnos, nem ez a valóság. Az elmúlt években akadtak ugyan jelentkezők, de többségük nem olyan „elkötelezett”, hogy vállalni tudja az istenszeretnek azt a hőfokát, amely képessé teszi a lelket az áldozatra, a lemondásra, a szülőktől való elszakadásra, és vállalni tudja a szerzetesi közös életet.

Előfordul, hogy a bontakozó hivatáshoz nincs meg az elegendő lelki alap, néha még a vallás alapismeretei is hiányosak. Ezért aztán érthető, hogy nagyon homályos, sőt hamis elképzeléseik vannak a szerzetesi életről.

Jövőre vonatkozó céljainkat *Életrendünk* alapján tudjuk megfogalmazni: „A tevékeny irgalmasság cselekedetei hozzátartoznak a szerzetesi társulat lényegéhez... Legyünk érzékenyek az emberek nyomorúsága iránt...”

Sajnos be kell látnunk, hogy életkorunk és megfogyatkozott életerőnk miatt tevékenységi köreink beszűkültek, noha erre Isten népének szüksége lenne. Imáinkkal és azzal a kevéssel, amit tenni tudunk Isten dicsőségét, örömét és embertársaink lelki üdvét igyekszünk szolgálni. Jövőt tervezni csak akkor tudunk, ha jönnek hozzánk Istent kizárólagos szeretettel szolgálni akaró fiatalok. Minden nap imádkozik ezért közösségünk.

A SZOCIÁLIS TESTVÉREK TÁRSASÁGA

A Társaság — idén tartott káptalanja megfogalmazásában — 75 évét kegyelmi eseménynek tekintti: tehát az 1950-90 közti idő hozzátartozik az üdvösségtörténetünkhöz. Annál inkább, mert Társaságunk küldetése, életformája modern, és emiatt éppen a szétszórásban erősödött meg sajátos karakterében. Így az újrakezés nálunk talán mást jelent, mint a többi közösségnél, inkább az új idők jeleire való válaszadást. Az újdonság neve az intézményesülés, a közösségi élet újjászerveződése, megélése és a rejtettségből a nyilvánosságra lépés. Slachta Margit tanítása irányt mutatott a feloszlatakor. „Nem baj, ha a keretek leomlanak, csak a Lélek

megmaradjon, az teremt magának új kereteket!” — A lélekből kell épülnie a közösségnek, úgy, hogy most már ne saját nevünkben, hanem az egyház, a Társaság nevében szolgálhassuk a szociális igazságosságot és a társadalom megszentelését.

Ahhoz, hogy a nagy változásokra válaszolni tudjunk, állandóan szükséges volt a közösség és az egyesek teológiai reflexiója, útkeresése, a nehézségek, feszültségek felismerése, feldolgozása. Nehéz volt tudomásul venni, hogy nem tudunk minden szolgálatot ellátni, amelyre hívnak.

Karizmánknak megfelelt (hivatásos és képzett munkásokat adni az egyháznak és a társadalomnak), hogy ne csak a saját közösségünk, hanem más szerzetesközösségek, sőt az egyház struktúráinak az újjáépítésében is részt vegyünk. Így testvéreink segítettek megszervezni a Püspökkari Titkárságon a Szerzetesi Irodát, majd a Szerzeteselőljárók Konferenciáját. Testvéreink dolgoztak a szerzetesi kárpótlási ügyekben. Majd kezdték megszervezni a szerzetesi képzésformákat.

Szabályzatunk szerint testvéreink élhetnek egy fedél alatt, közösségben és küldetésünk szerint külön is. Nem könnyű tisztázódási folyamatot kellett vállalnunk, kinek melyik életforma a hivatása: az egy fedél alatt élő közösségi vagy a külső testvéri élet. Ez azért sem könnyű kérdés, mert nincs elég közösségi ház ahhoz, hogy mindenki a szíve vágyát követhesse, s a negyven év sajátos, fájdalmas és hősies magánya azért meghatározó.

A szükségállapotban kialakult képzést az egyházi előírásoknak megfelelő képzéssé alakítottuk, e célra 1993-ban nyitottunk házat. Aránylag hosszú, szabad ismerkedési idő után kezdik meg a jelentkezési, majd a jelölt időt a fiatalok, s az örökfogadalomig a juniorátusnak a tagjai. Kárpótlási pénzből renováltuk és kápolnával bővítettük azt az épületet, amelyet romosan visszakaptunk. Ez lett a Társaság magyar kerületének anyaháza, tíz testvér otthona. Kápolnánk a nagycsaládosok közösségeinek találkozóhelye.

A szombathelyi testvérek otthona egyúttal az életvédelem szolgálatában is áll (Alfa Szövetség). A káposztásmegyeri Szentháromságplébánián bekapcsolódtunk az ottani mentálhigiénés és családsegítő munkába. Kezdetől fogva küldetésünknek tekintjük a mozgalmi tevé-

kenységet, részt veszünk megújulási és lelki-ségi mozgalmak szervezésében, a felnőttképzés munkájában, különböző karitatív és szociális tevékenységekben. 1988 óta évente ötször jelenik meg a Lélek Szava című újságunk. Olyan testvérünk is van, aki a közéletbe kapcsolódott be, sőt pártpolitikában is részt vesz. A káptalan meghatározta a jövő terveit: a kiengesztelődés szolgálata a szociális igazságosság és az emberi jogok alapján, keresztény közösségek formálása és segítése. 1997 januárjában megkezdődött a hivatalos eljárás Salkaházi Sára testvérünk boldogávatásáért.

PREMONTREIEK GÖDÖLLŐI PERJELSÉGE

A szétszórás évztizedeiben gyakran beszélgettünk arról, hogyan is folytatnók rendi életünket, ha erre újra alkalom adódna. Újra meg újra szóba került a Premontrei Rend legősibb és eredeti életstílusának felújítása: a liturgia köré szerveződő közösségi lelkipásztori tevékenység, amely a konvent közös életéből táplálkozik. Ennek a lehetősége villant fel Zsámbékon, az ottani ősi premontrei templom restaurálására irányuló próbálkozásokkal. A tervet ugyan keresztülhúzta az ÁEH „ébersége”, de „élő kövekből” mégis felépítettük a zsámbéki egyházat. Három titokban felszentelt premontrei atya segítségével már a szétszórás éve alatt is megvalósult Zsámbékon a rendi jelenlét. 1990. január 1-jén a Gödöllői Premontrei Perjelség hivatalosan is át tudta venni lelkipásztori ellátásra a zsámbéki plébániát.

Itt kaptak otthont a premontrei nővérek is, akik napközit működtetnek szegény gyermekek számára, s szakmunkásképző iskolát nyitottak hátrányos helyzetű fiataloknak.

A gödöllői újrakezdés látszott nehezebbnek és reménytelenebbnek. Évtizedeken át csak a konvent halottait vihettük „haza” Gödöllőre, a városi temető premontrei parcellájába, megvalósítva azt a régi mondást, hogy az ember ott van otthon, ahol halottait eltemeti. A régi Alvég egyetemi városrészé nőtt területe a gödöllői és a máriabesnyői plébánia területe között van, mindkettőtől elég távol, ezért igényli a helybeli lelkipásztori ellátást.

Itt épült fel 1987-89 között egy kis öregotthonnak álcázott premontrei rendház, majd 1990 után egy nagyobb kápolna.

A zsámbéki és a gödöllői lelkipásztori munka már önmagában is elég nagy teher volt a 12 főre apadt konvent számára, hiszen többségüket az életkor, a betegség és más köztöttségek akadályozták a közös élet és a lelkipásztori munka vállalásában. 1990-ben azonban megnyílt a lehetőség az egykor neves gödöllői gimnázium és konviktus átvételére, amelyet az első világháború után a bezárt kassai, rozsnyói és nagyváradai gimnáziumok folytatásaként hozta létre a rend. A helybeli szülők mellett népes öregdiák-tábor is várta tőlünk — itthon és külföldön — az intézet újraindítását.

A régi hatalmas épületegyüttes visszaigénylése megzavarta volna az Agrártudományi Egyetem több évtizedes működésének rendjét. Ezért az 1991-ben létrejött megegyezés szerint két később épült egyetemi épületet és annak környékét vehettük tulajdonba. Itt nyitottuk meg újra 1992 őszén gimnáziumunkat, rendi irányítás és hitoktatás mellett világi tantestülettel. A megítélt kárpótlási részletekből elkezdtük az átvett épületek megnagyobbítását és egy új épületszárny építését, hogy biztosítsuk a 8 osztályosra tervezett, évente 2-2 osztállyal bővülő iskola működését.

Itt tervezzük az önálló lelkészség kialakítását is, amely később bekapcsolódhat az egyetemisták lelkipásztori ellátásába is.

Új jelentkezők, hivatások... Csak élő közösség vonz megfelelő jelentkezőket. Az élő közösség megteremtéséhez viszont jelentkezők kellene. Látszólagos ellentmondás. Az élő közösség még csak csírájában létezik, remélhetőleg nem fojtják el a hajsolt élet tövisei, és 4-5 év múlva a most alakuló kis közösség vonzása megnövekszik.

Az újra vállalt tanítórendi profil rengeteg erőfeszítést igényel. Rendünk apostoli-lelkipásztori rend, munkánkat a szerzetesi közösség hátterével végezzük.

Jelenleg csak annyian vagyunk, hogy a hirtelen ránszakadt feladatokat (iskola, pasztoráció, szociális munka) hatalmas erőfeszítések árán elvégezzük. Mindez nem teszi lehetővé, hogy sajátos karizmánk szerint éljünk. (Éppen ez a tény az oka, hogy napjainkban összemosódnak a rendi profilok: a mo-

nasztikus rend tagja „szerzetestanár”, a kontemplatív inkább lelkipásztor stb.) Ha létszámban megerősödünk, és iskolánkat a saját lábára állíthatjuk, akkor gazdagíthatjuk sajátos lelkiségünkkel és tevékenységünkkel a magyar egyházat.

CSORNAI PREMONTREI PRÉPOSTSÁG

Amikor a Prépostság csornai anyaházát akaruk visszaigényelni, nagy meglepetés ért: a tulajdoni lapon nem szerepelt az épület, csak ennyi: „közpark”. Hiába mutattunk rá az ott álló épületre, a válasz az volt: ez nem tény, hanem jogi kérdés! 1180 óta vannak premontreiek Csornán! Kik és mikor tüntették el még az épületünket is papíron?

Rendünk újjáéledésének reménye akkor támadt fel bennünk először, amikor 1988 nyarán, bár titokban, de részt vehettünk a németországi Steinfeldben a Generális Káptalanon. 1989 áprilisában ott voltunk az első szerzetesi összejövetelen, ahol biztattak bennünket, hogy öltünk fel magunkra — annyi év után ismét! — rendi ruhánkat. Tudtuk, hogy a közösségi élethez ház is kell. Ezért kértük vissza csornai anyaházunkat. Most már a prépostság egész épülete a miénk, kívül-belül renováltattuk, hála a rend segítségének. Nagy öröm volt számunkra, hogy már ebben az évben jelentkezett egy fiatal, aki az ausztriai Geras apátságban végezte noviciátusát. Azóta mások is követték, két noviciusunk, négy fiatal papunk van, ötven év után 1994-ben papszentelésre is sor került a prépostsági templomban.

Van már jövőnk, nem hiába kezdtünk újra mi, akik akkor voltunk fiatalok, amikor a rendek működését hazánkban betiltották. 1950-ben a csornai prépostságnak 62 tagja volt, mára 19-en maradtunk.

Az újrakezdésnél komoly dilemmát jelentett számunkra: várjunk-e a gimnáziumaink megnyitásával, s addig „csak” lelkipásztorokórással foglalkozunk? Ezt aztán hamarosan eldöntötte a „vox populi”, amit elsősorban volt diákjaink képviseltek, de a vallásos családok is igényeltek. A Szombathelyi Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnázium már a negyedik évfolyamát indította el, két fiatal hittanárral és egy Orange-ból hazatért

rendtárssal, aki angolt tanít. (Ezt a californiai apátságot az a hét csornai alapította, akik 1950-ben kényszerültek elhagyni hazájukat.) A Szentatya első látogatása alkalmával megerősített bennünket döntésünkben, amikor meghagyta a Püspöki Karnak: „...legyenek iskoláitok az óvodától az egyetemig!”.

Idős rendtagjaink megmaradtak otthonaikban. Az évenkénti kétszeri találkozóra, fogadalomtételre eljönnek, örömmel látják az újjáéledést, és hálát adnak Istennek, hogy ezt megérhették.

Rendünk karizmájának tartjuk az evangélizálást. Szent Norbert ugyanis olyan rendet alapított, amelynek tagjai erőt merítve a közös imából, együttlétből, elindulnak a nép közé bűnbánatot és megtérést hirdetni. Mi, mai premontreiek is szeretnénk korunk társadalmának újra-evangélizálásában részt venni az ifjúság keresztény szellemű oktatásával és nevelésével. Ehhez azonban minél több tehetség és jólelkű, „minden jó ügyért kész” fiatalra lenne szükségünk.

A MAGYAR BENCÉS KONGREGÁCIÓ

Kongregációnkat 1950-ben részlegesen oszlatták fel. Az öt apátságból, 9 rendházból s a hozzátartozó gimnáziumból, továbbá a 26 plébániából álló Pannonhalmi Szent Benedek Rend két háza, a pannonthalmi és a győri maradt meg, erősen korlátozott körülmények között. Ennek következményeként 1989-re az 1950-ben még mintegy 300 főt számláló szerzetesközösség a felére zsugorodott, nagyobbik részük pedig már 60 év felett volt. Jelenleg 107 ünnepélyes fogadalmas rendtárs és 19 növendék tartozik Kongregációkhoz.

Testvéri kapcsolatban vagyunk a Szent Benedek Leányai Társasággal Tiszaújfalun, és lelkipásztori gondoskodást nyújtunk nekik. Az ő konventjükhöz 22 örökfogadalmas nővér és 7 növendék tartozik.

1984-től Budapesten tanulmányi házat nyithattunk. A rendszerváltás után került vissza a főpát kormányzása alá a Pannonhalmi Területi Apátság, régi nevén Pannonhalmi Egyházmegye, (15 egyházközséggel), majd tulajdonunkba került a kőszegi és a (szlovákiai) komáromi rendház (1991), a tihanyi (1993) és a bakonybéli (1996) apátság, a sop-

roni rendház (1996). Több ingatlan visszaadása még függőben van.

Az 1978-ban elkezdődött pannonhalmi rekonstrukció 1996 őszére befejeződött. Az apátság millenniumára felújított épület és közössége ekkor vendégül láthatta II. János Pál pápát, s e kiemelt jubileumi évben számos rendezvénynek, vendégnek adhatott otthont. A tulajdoni átvételt követően befejeződött a tihanyi apátsági templom belső megújítása, elindulhatott az apátsági épület és közvetlen környezetének felújítása. Ezzel párhuzamosan folyik a bakonybéli apátsági épület megújítása is, amelyet a Katolikus Szeretetszolgálattól vettünk át.

Tiszaújfalun Szent Benedek Leányai új kolostort építettek, a régi emberi lakásra alkalmatlanná vált az elmúlt évtizedekben.

Iskolai oktató-nevelő munkánkat Pannonhalmán és Győrött folytatjuk tovább, de immár 6 osztályosra bővített rendszerben. Új iskolát nem vállaltunk, mert a meglévő kettőt veszélyeztette volna. A budapesti Szent Benedek Bencés Általános Iskola és Gimnázium a Bencés Diákszövetség kezdeményezésére jött létre alapítványi iskolaként.

Területi Apátságunk 15 plébániáján rendszeres lelkipásztori, hitoktatói munka folyik. Csanakon evangelizációs centrum nyílt, amely lelkigyakorlatok tartására ad lehetőséget. Fontos központtá épül ki a tihanyi apátság: az Apátsági Múzeum hosszabb szünet után 1994 nyaratól ismét rangos kiállításoknak ad otthont. Az apátság épületét pedig lelkigyakorlatos házként kívánjuk működtetni, ahol más egyházi és kulturális események is szervezhetőek.

A szlovákiai Komarnóban, Rév-Komáromban visszakapott házunk a környék evangelizációjának s a magyarság kultúrájának szolgálatában akar tevékenykedni úgy, hogy a két nép kölcsönös megértésén, testvériségén is dolgozzék.

Számos idős szerzetes gondozását is végzzük, Pannonhalmán és Bakonybélben működő szociális otthonunkban.

Új színfoltot jelent a Bencés Kiadó 1991-től: célja, hogy bencés lelkiségi könyveket adjon ki, amelyek hosszú évtizedek óta hiányoztak a magyar keresztény életből. 1993-ban pedig újraindítottuk a Pannonhalmi Szemlét, amely a két világháború közt a Szent Gellért Hittudományi Főiskola rangos folyóirata volt.

Munkaterületeink felsorolása azt a látszatot keltheti, hogy a magyar bencések régi pozíciójukat próbálták visszazerezni. Nem ez a megfontolás vezette őket. Az ingatlanok rendezésekor történelmi kényszerhelyzetben cselekedtek, ahogy a többi szerzetesrend is. 1989 után az egész magyar társadalom, benne katolikus egyházunk is és a szerzetesrendek is nagyobb optimizmussal néztek a jövő elébe, mint azt ma, 1997-ben érezzük. Nem reményünket veszítettük el, csupán a realitások megtanítanak arra az evangéliumi magatartásra, amelyet Jézus mond példabeszédében a toronyépítéssel kapcsolatban. Előbb ülj le, számold ki, elegendő téglád van-e az építéshez!

A sokszínű közösségben a gondolkodásmód is sokféle. Vannak olyanok, akikben töretlenül él a régi szerzetesaptanár eszménye, és a három hivatást csak együtt és a régi iskolai keretekben tudják elgondolni. Mások szívből választják a szerzeteséletet, a papságot azonban nem kívánják vállalni. Közösségben akarnak élni, olyan egyszerűségben, amely nem választja el őket sem a rendi testvéreiktől, sem pedig a világi hívőktől. Sokan átélik a tanítás nehézségét, felelősségteljes voltát, és azt is látják, hogy megváltozott világunkban nem egyszerű fiatalokkal foglalkozni. Vágyódnak a személyesebb közösségre, az intenzívebb, de nem formális imaéletre.

Legtöbbünkben hiányzik a lelkipásztori hivatás, sokan még ma sem fogadják el, hogy történelmi örökségünk és mai kihívásunk is 15 egyházközség lelkipásztori ellátása. Sajátos a történelmi helyzet. A két világháború közötti lelki fellendülés emléke az idősebb korosztályban még emlékként jelen van, de a paphiány, a létező szocializmusban minimumra csökkent lelkipásztori szolgálat s a fiatalok megfogyatkozása sokakat elkedvetlenít. Új, másként nevelt, más egyházképben élő és gondolkodó nemzedékre és papságra van szükség. Helyzetünk így diagnosztálható: tradíciószakadás van, nemzedékváltás van, a régi már nem ismételhető, az új még igen gyenge. Az ifjúság nevelésének korszerűsítése, évekig tartó következetes munka kell ahhoz, hogy egyházközségeink, lelkipásztori tevékenységünk megújult életet teremthessen.

A Kongregáció új *Konstitúciója* 1996 őszétől van érvényben: megtartja a hagyományos magyar bencés életkeretet, a szerzetesapta-

nári eszményt, ugyanakkor megteremti azt a lehetőséget, hogy a nagyobb közösség kisebb közösségekre váljék szét, vagy akár ezen belül életformát is válthasson, ha megérik erre az igény. A keresztény értékek csak közösségekben adhatók tovább, nem pedig „intézményben”. Intézményt fenntartani, és ott keresztény küldetésben az Evangélium és a kultúra munkásának lenni csak teljes elkötelezettséggel, egy célra összpontosított erővel lehetséges. A teljesítmény vágya vagy maga a munka tönkre is tehet közösséget. Szükség van a bencés arányérzetre, az imádság és a munka, a munka és a szükséges pihenés helyes arányára. Ezt még tanulnunk kell intézményeinkben, hogy azokat lelkiségben, szellemiségben és fegyelemben is a kor megkövetelte színvonalon tudjuk tartani.

MIASSZONYUNKRÓL, NEVEZETT KALOCSAI ISKOLANŐVÉREK

Az 1597-ben alakult szerzetestársulat hazánkban 1860-ban Kalocsán vert gyökeret. 1948-ig 3 tanítóképző, 1 mg. leányközépiskola, polgári és elemi iskolák, óvodákban ezernél több nővér nevelte a 15.000 főnyi ifjúságot. A nővérek a lehetőség szerint a szétszórásban is tartották a kapcsolatot. 1989 tavaszán hivatalosan is újjáalakult Társulatunk. Épületeink csekély hányadát kaptuk vissza, erősen elhasznált állapotban. Részben önerőből, részben külföldi segítséggel felújítottuk, illetve újakat építettünk: Budapest Mária utca: egyetemisták és főiskolások részére leánykollégium; Kiskunfélegyháza; óvoda, általános és szakközépiskola; Kalocsa: óvoda, általános iskola és gimnázium; Bp-Csepel és Mágocs szociális otthon idős nővéreinknek. Néhány nővér folytatja a plébániai munkát és a hitoktatást. Nevelőintézetünkben kevés még a fogadalmas nővér, világi munkatársakkal dolgozunk közösen. Óvodás kortól a szavaikért, cselekedeteikért felelősséget vállaló, társaik, környezetük iránt szeretettel teljes, az alapvető emberi erényekre fogékony személyiségeket akarunk nevelni, hogy tanúságtevő, keresztény felnőttekké váljanak az intézményeinkből az életbe lépő diákjaink.

KISEBB TESTVÉREK A SZŰZ MÁRIA RENDTARTOMÁNYBAN

A dunántúli ferences rendtartomány (a Mariana Provincia) a magyar ferencességnek csupán néhány tucatnyi tagot számláló kisebbik részét teszi ki. Ez a létszámban nem túl jelentős ferences közösség hat helyen igyekszik vállalni a magyar egyházban ráháruló lelkipásztori feladatokat (Szombathelyen, Zalaegerszegen, Bucsuszentlászlón, Sümegen, Segesden és budapesti központjában, a Ferenciek terén).

Az idei évben ünnepi pillanat érkezett el közösségünk számára: több fiatal testvér, akik eddig Szegeden és Budapesten végezték tanulmányaikat, most költözik haza dunántúli közösségeinkbe. Ez évtől kezdve a történelmi folytonosságot képviselő idős testvérek és az új generációt képviselő fiatalok közös élete lesz provinciánk legsajátosabb vonása.

A ferenceseknek Magyarországon két rendtartománya volt. A marianus rendtartomány működési engedélyét 1950-ben megvonták, és csak 1989-ben indulhatott újra. Tagjai közül többen tanárként működtek a ferences iskolában, többen egyházmegyei szolgálatban, mások civilként éltek. Növendékeket az illegitimitásban működő provincia nem vehetett fel, azért megöregedett a közösség.

Az újraindulás sok bizonytalanságot hozdott. Elsőnek a Veszprémi Egyházmegye sietett segítségünkre, amikor felajánlotta a sümegi kegytemplomot és az egyházi használatban levő kolostori részeket, majd átadta Bucsuszentlászlót is. Nagy előrelépés volt, amikor az esztergomi főegyházmegye átadta a rendtartomány központi kolostorát és templomát, a Budapest-Belvárosit. Ezt követte Szombathely és Segesd átvétele.

Az első lépéseket mindenütt az egyházi hatóságok segítőkészsége tette lehetővé. Az állami intézkedések ugyanakkor bizonyos kényszerpályát is kijelöltek. Ezért a többi kolostorra is bejelentettük szándékunkat, hogy 10 éven belül vissza kívánjuk venni őket. Minden esetben döntő szempont volt a lelkipásztori megfontolás is. Ezért például a pápai kolostort az egyházmegyével közösen tervezzük működtetni katolikus gimnáziumként és kollégiumként.

Nagyatádon elsőként kapta vissza az államosított kolostort a rendtartomány, de meghagyta egyházközségi kezelésben. A tulajdon-

jog visszanyerése biztosítja a kibontakozás lehetőségét arra az időre, amikorra a személyi feltételek is megteremtődnek, és kizárja annak a veszélyét, hogy összeférhetetlen intézmény kerüljön az épületbe az átmeneti időszakban.

Az első időszak lelkesedése után jelentkeztek a mindennapi élet gondjai, az útkeresés, a kor igényeinek megfelelő átrendeződés.

A három magyar nyelvű rendtartomány (kettő Magyarországon, egy Erdélyben működik) közösen végzi a fiatalok nevelését. A fiatal testvérek sokmindent másként látnak, mint az idősebb rendtagok: észreveszik a rendben kínálkozó sokféle lehetőséget. De azt meg kell tanulniuk, hogy vannak alapvető és kiegészítő feladatok.

Lelkipásztori feladatokat vállaltunk, amelyekben helyet kap a Kolping-mozgalom, a cserkész-mozgalom és más ifjúsági csoportok. A fiatal rendtársak szolgálatba állásával intenzívebben szolgáljuk majd az ifjúságot és a szegényeket. Úgy sejtjük, hogy hitelességünk nem annyira a régmúlt umbriai eszményeknek a feltámasztásában rejlik, hanem inkább a jelennek és a jövőnek az Úr Lelkének sugallata szerinti formálásában. Az egyszerűség és szegénység Ferencben élő eszményét, a számunkra adott keretek alázatos és szolgálatra összpontosított felhasználásában látjuk megvalósíthatónak. Ferenc maga vezet rá minket, hogy minden megújulásnak az Úr Lelke iránti készséges engedelmességből kell eredni. A kezdeményező Lelket azonban úgy ismerjük, hogy ő, bár mindig új utakra hív minket, mégsem kell előtte letagadnunk azt, hogy honnan érteztünk...

ASSISI SZENT FERENC BETEGÁPOLÓ NŐVÉREI

Új, 1990-ben szerveződött szerzetesnői közösségünk a pécsi egyházmegyében kezdte meg működését Mayer Mihály megyéspüspök engedélyével. Az egyik legnagyobb hiány betöltésére, a betegek ápolására vállalkoztunk.

1990. január 2-án Budapestről érkezünk ketten Pécsre, a Megyei Kórház Geriátriai Osztályára. Mint beöltözött szerzetesnővérek léptünk a betegek közé negyven év után. A betegek úgy fogadtak, mintha mindig közöttük lettünk volna,

szerezzük szerettel és örömmel. Civil munkatársak nehezebben tudtak velünk mit kezdeni. De nagy jóindulatot tanúsítottak.

Hamarosan létszámban szépen gyarapodtunk. Megérkezésünk után ugyan egy kiürített kórteremben laktunk, de 1990-ben a kórház vezetősége egy raktárépületet felújított a számunkra: tíz nővér befogadására alkalmas zárdát, kis kápolnával. 1993-ban már kilencen voltunk. A nővérek folyamatosan végezték egészségügyi tanulmányaikat, ápolónői oklevelet szereztek.

1995-ben elkészült a közösség szabályzata, s megkaptuk az egyházi jóváhagyást.

Ma 16 rendtagunk és két jelöltünk van. Önálló noviciátusi házuk van Máriagyúdon, amelyet a ferences rendtartománytól kaptunk 25 évi használatra. Közös erővel újítottuk fel a visszakapott rendházat. Itt 5 nővér él. Az Állami Szociális Otthonban 2 nővér dolgozik, 1 nővér a kegytemplomot tartja rendben, és a zarándokok segítségére van.

Mivel volt olyan fiatal nővér, aki hivatás-szerűen a beteg gyermekeket akarta ápolni, 1993-ban 3 nővér megkezdte munkáját Pécsen a gyermekkórházban. Kozármislenyben három év alatt felépült egy új templomunk. A faluban nagy szeretettel fogadtak az emberek. Egy nővér szakképzett ápolónőként körzeti orvos mellett dolgozik, és látogatja a házaknál a fekvő betegeket.

Sajátos karizmánk a betegápolás. Megpróbáljuk a betegekben Jézus Krisztust látni. Ehhez ad segítséget a szerzetesi élet, a tökéletes-ségre való állandó törekvés, II. János Pál pápa szavai szerint:

„Ha Krisztusnak, az isteni szamaritanusnak a lélek és a test orvosának nyomában járunk a nővérek, és alapítójuk példáját követik, ki kell tartaniuk a betegek iránti szeretetben, és megértő részvétellel kell ápolniuk őket.

Ha választaniuk kell, a legszegényebb és legelhagyatottabb betegeket és öregeket, a fogyatékosokat, a kirekesztetteket, a gyógyíthatatlanokat, a kábítószerek és az új fertőző betegségek áldozatait kell előnyben részesíteniük.”

A SZENT FERENC KISTESTVÉREI ÉS KISNŐVÉREI KÖZÖSSÉG

A közösség 1981-ben kelt életre, amikor honfitársai kérésére Magyarországra látogatott az

Ausztriában élő magyar származású Szöllősy Julianna. Közösségében, a Szent Keresztről Nevezett Irgalmas Nővérek kongregációjában Christophora nővérként szerzett szerzetesi, pedagógiai és pszichológiai tapasztalatait adta tovább itthon.

1985-ben három magyar nővér kezdi meg a noviciátust titokban, Szent Ferenc Reguláris Harmadik Rendjének szabályai szerint. 1988-ban fiatalok csatlakozásával új lendületet vesz a közösség. Megszületik a mélyebb elköteleződés vágya a szerzetesi együttélés formájában. Két magyar nővér Ausztriába való kiköltözésével Feldkirchenben alakul meg az első kis sejt, amely Christophora nővér közösségében kap helyet és védelmet.

Amint lehetővé teszik a politikai-társadalmi körülmények, 1989 őszén már négyen telepednek le Budapesten Christophora nővér vezetésével, aki rendjétől egy éves szabadságot kap, hogy segítségével gyökeret eresztessen az új közösség.

A nővérek noviciátusával párhuzamosan 1989 őszén a testvérek közül hárman — teológiai tanulmányaikat megszakítva — az ausztriai Seckauban, egy bencés kolostorban kezdik meg a noviciátust.

1989-ben, a hazatelepedés első évében is az ország keleti része felé irányul a közösség érdeklődése, és felveszi a kapcsolatot Seregély István egri érsekkel. 1990 tavaszán a Szentatya magánkihallgatáson fogadja a teljes közösséget, Egon Kapellari klagenfurti alapító püspök vezetésével. Röviddel ezután születik meg az egyházi jóváhagyás, majd a klagenfurti püspök átadja a protektorátust az egri érseknek. A testvérek az Egri Érseki Szemináriumban folytatják tanulmányaikat.

A nővérek 1991 januárjában Budapestről Szomolyára költöznek az egri érsek által felajánlott üres plébániaépületbe. Lelkipásztori kisegítő szolgálatuk mellett alkalmanként lelkigyakorlatoknak, illetve elcsendesedni vágyóknak is helyet adnak. 1992 nyarán második letelepedési helyül a bükkszentkereszti megüresedett plébániaépületet kapja a nővérek közösség az egri érsektől.

Ebben az évben kezdi meg szolgálatát a miskolc-diósgyőri plébánián a közösség első papja. 1993-ban két pap vezetésével a testvérek megalapítják első önálló házukat a miskolc-diósgyőrvasgyári plébánián. 1994 őszén

Arló község fogad be öt nővért. Ekkor a noviciátus „csendes éve” átkerül Szomolyárról Arlóba. A fogadalmas nővérek itt is részt vállalnak az evangelizációból.

A családokkal való kapcsolat 1994-ben, Szentcsalád vasárnapján, a „Család évében”, egy jegyespár elköteleződésével új irányt vett. 1996 nyarán a családosok és egyedülálló közössége saját felelőst kap. Ezzel jobban kirajzolódik a teljes közösségről alkotott eredeti kép: „Egyház kicsiben”.

AZ ISTENI SZERETET LEÁNYAI KONGREGÁCIÓ

A rendszerváltozás utáni első lépésünk a számbavétel volt. Az eredmény lesújtó volt. 1950-ben a rendhez 276 szerzetesnő tartozott. Közülük 1989-ben 90 nővér élt még, akik közül tíz fő volt 60-70 év között, 79-en 70 éven felül, és egy fő volt 50 év alatt.

Volt házaink, zárdáink közül semmi sem maradt birtokunkban. Rendtagjaink közül többen rendelkeztek kisebb-nagyobb lakással. A tartományfőnöknő az egyik lakásban kezdte meg a szervezési munkát. Egyik rendtagunk az ipolytölgyesi gyermekotthon dolgozója volt: 1989. november 21-én itt alakult meg 6 taggal az első konvent. Az ápolási tevékenységen kívül a szomszéd faluban hitoktatást vállaltunk. Nem volt könnyű annyi éves önálló élet után a közösségi élet. Nagy előrelépést jelentett, amikor 1994-ben a IX. kerületi Önkormányzat a Bokréta utcai három emeletes árvaházunkért kárpótlásul egy romos családi házat ajánlott fel és építtetett meg terveink szerint. Ez a kétszintes épület lett tartományházunk. Itt hoztunk létre egy 14 fős leánykollégiumot, s itt kapott helyet a posztulátus és a noviciátus is.

Egyetlen óvó-, tanító- és tanárnőnk sincs olyan korban és egészségi állapotban, hogy tanítási munkát vállalhatnánk. Képzésük — amennyiben lennének megfelelő jelentkező fiatalok — 4-6 év, tehát ilyen vállalkozásokba nem foghatunk. Alapelvünk: ha magunk nem tudjuk ellátni rendünk szellemében és szokott nívóján oktatási intézményeinket, idegenek bevonásával nem próbálkozunk.

Jelenlegi utánpótlásunk egyelőre 3 fő, ök egészségügyi, illetve teológiai tanulmányokat

folytatnak. Nagy az igény hitoktatókra és plébániai kisegítőkre; itt tudunk majd segítségére lenni a lelkészkedő papságnak. Kollégiumainkkal pedig segítségére lehetünk egyetemi, főiskolai tanulmányaikat végző fiatal értelmiségeinknek, hogy gondoktól mentesen, szülők számára megnyugtató körülmények között végezhesék tanulmányaikat.

PIARISTÁK

A történelmi Magyarország térképén 1642-ben jelenik meg az első piarista iskola: az akkori Szepességhez tartozó Podolinban. Az első iskolák a felvidéki városokban jönnek létre, majd Buda s az ország felszabadulása után, a 18. század elején Veszprémtől Kecskeméig, Pesttől Szegedig sorra alakulnak a piarista iskolák. A rend magyarországi megtelepedésének 300. évfordulóján, 1942-ben gyönyörű múltra tekinthetett vissza, hiszen a magyar történelem legkiválóbb alakjai közül sokan a piaristáknak köszönheték műveltségüket és emberségüket, hitüket és magyarságtudatukat. Akkor aligha gondolhatta a rend, hogy néhány év múlva a diktatúra áldozatává lesz.

1948-ban az iskolák államosításakor a piaristák egy része lekipásztori munkát vállalt, másik részük pedig az akkor létrehozott „kiszemináriumokban” vállalt tanárkodást. 1950 végzetes nyarán több rendházból elhurcolták az atyákat (Magyaróvár, Tata, Nagykanizsa), más rendházakra nem került sor. A nyár végére megszülető kényszeregyezmény szerint négy tanítórend kapott engedélyt arra, hogy két-két iskolát működtessen. Közük voltak a piaristák is. Így indulhatott újra a munka a budapesti és a kecskeméti gimnáziumban, minden szempontból a minimálisra szorított életkeretek és állandó zaklatások között.

Az 1950-es egyezmény jelölte ki az egyház működési kereteit egészen a rendszerváltozásig. A váratlanul ajándékba kapott szabadság új lehetőségek és új feladatok elé állította a rend közösségét. A többi rendekhez hasonlóan mi is belekényszerültünk azokba a mindmáig le nem zárult, gyakran keserves tárgyalásokba, amelyek a rend jogos ingatlanainak visszaadását intézték. A lehetőségek és az elvárások döntés elé állították a rendet: mernek-e kockázatokat és terheket is vállalva új iskolákat nyitni, igennel feelve sokszáz

szülő, hajdani és jövőbeli diák kívánságára. A rend így sorra nyitotta újra régi iskoláit: Vácott és Szegeden gimnáziumot, Kecskeméten és Nagykanizsán általános iskolát, Mosonmagyaróváron mindkettőt; kollégiumot létesített egyetemistáknak Szegeden, középiskolásoknak Sátoraljaújhelyen, Gödön pedig szakmunkásképző iskolát hozott létre, s piarista igazgató vezetése alatt folyik a tanítás a veszprémi Padányi Bíró Márton gimnáziumban, szakközép- és általános iskolában is.

A szétszórásat következtében a század alig haladja meg ma a piaristák létszáma, s ez perze nem növekedhetett jelentősen ilyen rövid idő alatt: a rendi közösségbe mindössze néhány idősebb rendtárs tudott már visszatérni, a rendbe lépett s tanulmányaikat elvégző fiatalok pedig legfőképpen az öregség, betegség következtében kiesők munkáját tudják pótolni. Így aztán a magyar piaristáknak is át kellett formálniuk iskoláik arculatát, úgy, ahogyan világszerte tették-teszik a szerzetesiskolákban: piarista szellemiségű világi tanárok végzik az oktatás-nevelés javarésztét. Alaposan megváltozott így iskoláinknak az elmúlt évtizedekben megszokott arculata. Az átállás nem megy könnyen: ehhez új egyházképre, új szerzetesi tudatra, a piarista lelkület határozottabb és vonzóbb megfogalmazására van szükség.

Az igények és elvárások óriásiak: az újonnan nyílt katolikus iskolák tanárai a piarista pedagógusok nevelési és oktatási tapasztalatait várják, s az egyház és a társadalom közt akadozva induló párbeszédben is a hitet és a kultúrát egységbe ötvöző piarista lelkület tud talán a legnagyobb segítséget nyújtani.

Négyszáz éve annak, hogy a rend alapítója, Kalazanci Szent József Róma szegénynegyedében, a Trasteverében megnyitotta első iskoláját. A kor kiáltó hívását hallotta meg, s arra adott választ az Evangélium szellemében. A magyar piaristák e jubileumot avval ünnepelhetik meg a legméltóbban, hogy felfigyelnek a mai kor legnagyobb szükségletére, és az eszményekhez igazodó, jóra törekvő, erkölcsös fiatalokat nevelnek az emberiség, a magyarság javára, Isten üdvözítő szándéka szerint.

DOMONKOSOK

A mi rendünk — a többiekhez hasonlóan — nagy nehézségekkel küzd. Az idős és a kezdő rendtagok rétege közt hiányoznak a középkorúak. 1989-ben három helyen indulhattunk: Budapesten, Sopronban és Debrecenben. E három hely különböző kívánalmi más-más munkát igényeltek. Budapesten a „Domi”-ban híres ifjúsági élet folyt a 70-es évektől kezdve, ebbe kellett bekapcsolódnunk. Így a plébániai szolgálatok mellett sor került a vakok hitoktatására, majd ezt váltotta fel a kábító-szerélvezők és munkanélküliek felé nyitó karitatív munka az ifjúság bekapcsolásával, fiatal házások lakáshoz juttatása alapítvány szervezésével.

Sopronban nincs plébániánk, így templomunkban jó lehetőség van a domonkos lelki-gondozás megteremtésére. Emellett a gimnáziumi hitoktatásban és az egyetemi oktatásban is részt veszünk.

Debrecenben a plébániai adottságok az egyetemi városrészhez kötődnek. Így lehetőségünk nyílt bekapcsolódnunk az egyetemi oktatásban a KLTE-n. Az orvosi egyetemen a teológia és medicina határkérdéseivel fakultáció indult, amely nagy érdeklődést váltott ki. Két Lengyelországból jött domonkos is segít a munkában. Az egyetemhez közel egy új templom alapjait raktuk le 1996 végére. A tervekben szerepelt egy rendház, egy 48 férőhelyes kollégium egyetemistáknak, és egy Down-iskola felépítése. 1997 elején átadtuk a felépítést a Debrecen-Nyíregyháza egyházmegye püspökének.

Az idős atyák közül voltak, akik be tudtak jönni valamelyik rendházba, és bekapcsolódtak a feladatokba. De vannak olyanok is, akik ápolásukat már csak jelenlegi otthonukban tudják megoldani. A soproni házban lehetőséget teremtettünk a nyugdíjas atyák befogadására és gondozására is.

Az új jelentkezők korábban Grazban, majd Debrecenben töltötték noviciátusukat. Jelenleg 2 noviciusunk van.

A jövőről beszélnünk most elkapkodott lenne. Az újraindulás kezdetén állunk. Terveink vannak, de megvalósításukhoz nincs még minden eszköz a kezünkben.

A FERENCSEK KAPISZTRÁN RENDTARTOMÁNYA

1950-ben a bencésekkel, a piaristákkal és az iskolanövérrel együtt a mi provinciánk is engedélyt kapott arra, hogy két gimnáziumot működtessen. A mariánus provincia a bizonytalan helyzetben nem vállalta a tanítást, így tőlük vettük át az esztergomi gimnáziumot, Szentendrén pedig a nemrég alakult egyházközségi gimnáziumot. Megmaradt a Margit körüti anyaházunk (tanáraink innen jártak ki tanítani Szentendrére) és a paraszti növendékházunk.

1990 után provinciánk új vállalkozásokba kezdett. Volt épületeink visszakapása nem ment könnyen. Azokat a házakat sikerült visszakapnunk, ahol a tartományfőnök személyes ismeretsége révén, a rend érdekeit a helyi igényekkel egyeztetve létrehozta a megállapodást. Átvettük a mátraverebélyi búcsújáróhely templomát, a gyöngyösi plébániát; a szécsényi kolostorban a noviciátus, a szegedi-ben a növendékház kapott helyet. Fontos szerepet vállaltunk a kárpátaljai magyar hívek lelki gondozásában: Nagyszőlősről ma 15 helységbe járnak ki a ferencesek. Az oktatás területén: bővítettük két meglévő gimnáziumunkat, Budapesten átvettük az orsolyiták tulajdonába került általános iskolát, Mohácson a „keresztény” általános iskolát. Ami új vállalkozásainkat illeti: valójában nem végeztük el a józan, imádságos, közös helyzetelemzést — ehhez túl gyorsan kellett cselekedni.

Nevelési házainkban kaptak helyet a mariánus és az erdélyi rendtartomány növendékei is. Így ma 12 mariánus, 20 erdélyi és 25 kapisztránus ferences növendék készül hivatására. Az új jelentkezők létszáma körülbelül állandó, gondolkodásmódjuk azonban sokban eltér a miénktől. Érezhetővé vált, hogy a társadalom alaprétégeit érte az a kár, ami a 40 év alatt felhalmozódott, és ami a fiataloknak különösen sokat ártott: teherbírásban, önállóságban, érzelmi függetlenségben meglepően gyöngék. Most válik láthatóvá, hogy a szerzetességről sokaknak vagy semmilyen ismeretük sincsen, vagy torzképeket ismernek róla.

Eddig vállalt feladataink nincsenek ellentétben rendünk karizmájával, életmódunk azonban inkább. Egyéni és közösségi erőfeszítésekre van szükség, hogy erősíthessük

egymás közt a nyíltságot, az odafigyelést, a megértést. Nem elég erős bennünk az imádság szelleme sem. Még nem mértük fel, milyen károk okoz belső életünkben a sikeroorientált, elismerésre törekvő beállítottság. Még nem fedeztük fel igazán ismét a kicsinység, az ingyenes imádás, testvéries együttlét jelentőségét. Pedig ezek nélkül a ferences élet csak kulturális rezervátum.

A SZERETET MISSZIONÁRIUSAI

A köznyelv „Teréz anya nővéreiként” emlegeti a kék csíkos fehér száriban járó nővéreket, akik 1989-ben telepedtek le Magyarországon. A nemrég elhunyt Teréz anya 1986-ban járt először hazánkban: valaki végrendeletében reá hagyta budai villáját, s ő azt remélte, hogy ezen a jogcímen engedélyt kap arra is, hogy nővéreit itt megtelepíthesse. Az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke elutasította a kérelmet. Amikor azonban három évvel később a szerzetesrendek működési engedélyt kaptak, Teréz anya az elsők között jelentkezett: először telefonon érdeklődött a lehetőségek iránt, s kérte meg magyarországi tisztelőibárátait arra, hogy keressenek olyan épületet, ahol a nővérek megtelepedhetnek. Egyetlen kikötése volt: Budapest szegényei között akarnak élni és dolgozni.

Néhány hónappal később már négy nővérel együtt érkezett meg Teréz anya. Amerre járt, mindenütt tömegek fogadták: zsúfolásig teli templomokban szólt Isten szeretetéről. Valójában szinte meg se kellett szólalnia: egész lénye, törekeny, aprócska alakja ezt sugározta. Aki csak találkozott vele, érezhette: egy élő szent jár közöttünk. Ő pedig minden percét a leggyakorlatiasabb tennivalók elvégzésére igyekezett felhasználni, hogy néhány nap alatt elintézhessen mindent, s létrehozassa szerzetük első házáat az országban. Két üresen álló egyházi épületet ajánlottak fel neki: a Bokréta utcai kápolnát a IX. kerületben, Érden pedig egy elhagyott plébániát. Már-már beköltöztek a Bokréta utcai romos lakásba, amikor az érdiek elvitték egy nyomorúságos körülmények között élő cigánycsaláddhoz. Teréz anya azonnal döntött: itt kell élniük nővéreinek, „a szegények legszegényebbeiket” szolgálva.

A négy nővérből kettő indiai volt, egy francia, egy lengyel. Hamarosan megtanultak azonban magyarul, legalább annyira, hogy segíteni tudjanak a rászorulókön: ingyen konyhát létesítettek, ruhát osztogattak, fölkeresték azokat, akik mozgásra képtelenül, gondozás és ápolás nélkül tengették életüket nyomorúságos körülmények között. Maguk is a legegyszerűbben élnek, sorsközösséget vállalva a legszegényebbekkel s mindenüket megosztva velük.

Fenntartás nélküli szeretetszolgálatuk sokakból húzta elő az adakozó jóságot. Sem állami, sem egyházi hivatalos támogatást nem fogadnak el, csupán az emberek adományai-ból élnek, s bárkit szívesen fogadnak, aki akár imájával, akár munkájával, akár szenvedésének felajánlásával segíteni akarja vállalt szolgálatukat: a szeretet misszióját. Teréz anya kívánsága: ne haljon meg senki anélkül, hogy meg ne tapasztalná Isten szeretetét. Nővéreit ez a hivatás élteti: váljanak Isten szeretetének eszközeivé a nyomorba jutott, gondozásra, segítségre vagy egyszerűen csak jó szóra rászoruló emberek között.

Életük azóta tovább fejlődött: a Tömő utcában; Budapest VIII. kerületében kaptak egy üres háztelket, azon fabarakkokat húztak fel saját lakásuknak és kápolnájuknak, s egy háromszintes épületet emeltek, ahová a magatehetetlen, ápolásra szoruló hajléktalanokat fogadják be és gondozzák. Ugyanitt naponta 200-300 embernek főznek ebédet, de adnak tisztálkodási lehetőséget, sőt biztosítanak elemi egészségügyi ellátást is a legrászorultabbaknak. Érden pedig olyan kisgyermekes anyákat fogadnak be otthonukba, akiknek se lakáslehetőségük, se családjuk nincsen, aki gondoskodna róluk.

Isten a szeretet. Nekünk pedig az a hivatásunk, hogy segítjük Isten szeretetének megtestesülését szenvedéssel-bűnnel sújtott világunkban. A szerzet minden kápolnájában a kereszt mellé a haldokló Jézusnak egyetlen szavát írják fel: „I thirst”, „Szomjazom”. Jézus, az Istenfia, szomjazza a szeretetünket: vele találkozhatunk a hitből fakadó imádságban és a „szegények legszegényebbeinek” szolgálatában.